

Datu valsts inspekcija

Elijas iela 17, Rīga, LV-1050, tālr. 67223131, fakss 67223556, e-pasts pasts@dvi.gov.lv, www.dvi.gov.lv

Lietā Nr. [..]

Akciju sabiedrībai “UNIBROKKER”

Cēsu iela 31/3

Rīga, LV-1012

Lēmums

Rīgā,
2021.gada 22.septembrī

Nr.[..]

Par pārbaudē konstatēto un aicinājuma izpildi

[1] Datu valsts inspekcija (turpmāk – DVI) 2020.gada 24.novembrī saņēma [..] (turpmāk – Datu subjekts) iesniegumu par akciju sabiedrības “UNIBROKKER” (turpmāk – AS) veikto Datu subjekta personas datu apstrādi (turpmāk – Iesniegums)¹.

No Iesniegumā sniegtās informācijas izriet, ka AS informācijas tehnoloģiju (turpmāk – IT) sistēmas kļūdas rezultātā (t.i., izmantojot portālu www.manapolise.lv (turpmāk – Portāls) Datu subjekta personas dati tika nodoti trešajām personām (apdrošināšanas sabiedrībām), kas savukārt bez jebkāda likumīga nolūka veikušas Datu subjekta personas datu, tai skaitā, informācijas par Datu subjekta sodāmību administratīvo pārkāpumu lietās ceļu satiksmē, apstrādi, aprēķinot un nosūtot apdrošināšanas prēmijas apmēru AS. Turklāt minētā kļūda esot sistemātiska, kas Datu subjektam liek domāt, ka tai piemīt kāds algoritms, kas liek šādas datu apstrādes veikt.

[2] Tiesisko regulējumu fizisko personu datu apstrādei nosaka Vispārīgā datu aizsardzības regula² (turpmāk – VDAR), Fizisko personu datu apstrādes likums (turpmāk – FPDAL) un citi normatīvie akti, savukārt DVI kompetenci, uzdevumus un pilnvaras nosaka VDAR 55., 57. un 58.pants un FPDAL 4. un 5.pants.

Pamatojoties uz Datu subjekta sniegto informāciju, VDAR 57.panta 1.punkta “a” un “f” apakšpunktu un FPDAL 4.panta pirmās daļas 1.punktu, DVI uzsāka personas datu apstrādes pārbaudi par AS rīcības atbilstību VDAR 24., 25. un 32.pantam (Lieta Nr.2-6/4887).

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 14.¹pantam iestāde un tiesa, pieņemot lēmumus, ievēro objektivitāti un dod procesa dalībniekiem pienācīgu iespēju izteikt savu viedokli un iesniegt pierādījumus [..]. APL 61.pants nosaka, ka administratīvā procesa dalībniekam ir tiesības izteikt savu viedokli jebkurā procesa stadijā [..]. Lemjot par tāda administratīvā akta izdošanu, kurš varētu būt nelabvēlīgs adresātam vai trešajai personai, iestāde noskaidro un izvērtē adresāta vai trešās personas viedokli un argumentus šajā lietā³, Administratīvā procesa dalībnieka paskaidrojumi, kas satur ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņa prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi⁴.

¹ DVI reģistrēts ar Nr. [..]

² Eiropas Parlamenta un Padomes regulas (ES) 2016/679 par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK

³ APL 62.panta pirmā daļa

⁴ APL 161.panta pirmā daļa

[3] Ievērojot minēto, DVI vērsās pie AS⁵, aicinot sniegt pārbaudei nepieciešamo informāciju, un AS⁶, atsaucoties DVI aicinājumam, ir iesniegusi paskaidrojumus Lietā.

Pārbaudes ietvaros par AS veikto Datu subjekta personas datu apstrādi, konstatēts un secināts turpmāk minētais.

AS ir apdrošināšanas brokeru sabiedrība, kas sniedz apdrošināšanas starpnieka pakalpojumus, veicot apdrošināšanas komersantu un ārvalsts apdrošinātāju filiāļu (turpmāk “apdrošināšanas sabiedrības”) vispusīgu apdrošināšanas piedāvājumu analīzi un salīdzināšanu klienta interesēs. Lai nodrošinātu klientiem ērtu un efektīvu apdrošināšanas piedāvājumu izvērtēšanu un salīdzināšanu, ir izveidots Portāls, kurā tiešsaistes režīmā ir iespējams salīdzināt vairāku apdrošināšanas sabiedrību piedāvājumus dažādiem apdrošināšanas veidiem un noformēt klienta izvēlēto apdrošināšanu. Atsevišķiem apdrošināšanas veidiem, piemēram, Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātajai apdrošināšanai (turpmāk – OCTA) ir izveidotas integrācijas ar apdrošināšanas sabiedrību sistēmām. Šīs integrācijas ļauj automatiskā režīmā veikt apdrošināšanas prēmijas aprēķinu un esošās apdrošināšanas polises beigu datuma noteikšanu, lai klientam piedāvātu kvalitatīvu apdrošināšanas pakalpojumu.

Ar katru apdrošināšanas sabiedrību Portālam ir sava atsevišķa integrācija, kur izmantojamo tehnoloģiju un datu apmaiņas procesu nosaka apdrošināšanas sabiedrība, kurai pieder integrācijas modulis (jeb *webserviss*). Tāpat katrai integrācijai (apdrošināšanas sabiedrībai) ir savas specifiskās funkcijas ar ko tiek izsaukts datu pieprasījums un ir atšķirīgs arī atgriežamo datu apjoms.

AS paskaidroja, ka datu apmaiņas procesā Portāls (AS), kā datu pārzinis, nodod klienta datus apdrošināšanas sabiedrībām, kas pārziņa statusā tālāk atbild par šo datu apstrādi atbilstoši VДАР. Proti, OCTA polises cenas aprēķinam Portāls nodod apdrošināšanas sabiedrībām tikai datus par klienta transportlīdzekli: transportlīdzekļa numuru un transportlīdzekļa reģistrācijas apliecības numuru, savukārt apdrošināšanas sabiedrības atgriež datus par OCTA polises cenām dažādiem periodiem (3, 6, 9 un 12 mēnešiem), kā arī informāciju par transportlīdzekli (a/m marka, modelis, izlaiduma gads), *Bonus-malus* klasi un esošās OCTA polises beigu datumu.

AS norādīja, ka tai nav informācijas, no kādiem publiskajiem reģistriem, datu bāzēm jeb sistēmām izsauc (apstrādā) datus par klientu un klienta transportlīdzekli apdrošinātāju sistēmas, kad tās veic OCTA cenu piedāvājuma aprēķinu. Tāpat AS nav informācijas, vai šie par klientu un klienta transportlīdzekli iegūtie dati tiek saglabāti apdrošinātāju sistēmās, kā arī nav informācijas, kādus tieši datus ir saņēmusi apdrošināšanas sabiedrība šo datu apstrādes rezultātā, izņemot tos datus, ko apdrošināšanas sabiedrības integrācija atgriež Portālam (OCTA cenas, dati par transportlīdzekli un OCTA polises beigu datums).

AS norādīja, ka AS/Portāls nevar uzņemties atbildību par datu apstrādi, kas notiek pie cita personas datu apstrādes pārziņa (apdrošināšanas sabiedrības).

AS paskaidroja, ka gadījumā, ja Portāla piedāvājums klientam šķiet interesants, tad noformējot OCTA apdrošināšanas pasūtījumu, klients Portālam iesniedz šādus personas datus: 1) vārdu, uzvārdu 2) personas kodu 3) mobilā tālruna numuru 4) elektroniskā pasta adresi, kā arī tam obligāti jāpieņem Portāla Lietošanas noteikumi un jāiepazīstas ar Portāla Privātuma politiku (šie ir obligāti nosacījumi, lai varētu turpināt OCTA pasūtījuma noformēšanu). Saņemot no klienta šos datus un informāciju par apmaksu, Portāls klienta izvēlētajā apdrošināšanas sabiedrībā, izmantojot integrāciju, izsauc OCTA polises automatisko izdošanas procesu. OCTA polises izdošana notiek apdrošināšanas sabiedrības sistēmā un AS nav informācijas par datu apstrādes procesiem, kādi notiek apdrošināšanas sabiedrību sistēmās, kā arī nav informācijas par datiem, kādi tiek saglabāti apdrošinātāju sistēmās. Šo procesu rezultātā (ja polises izdošana ir bijusi veiksmīga) apdrošināšanas sabiedrības integrācija (*webserviss*) atgriež Portālam apstiprinājumu par OCTA polises izdošanu, OCTA polises numuru un OCTA polises izdruku PDF formātā. Portāls šos datus saglabā pie klienta pasūtījuma datiem, kā arī nosūta klientam: 1) elektroniskā pasta paziņojumu uz klienta norādīto elektroniskā pasta adresi, ka OCTA polise ir izdota, pievienojot to; 2) SMS paziņojumu uz klienta norādīto mobilo tālruni, ka OCTA polise ir izdota, norādot OCTA polises numuru.

⁵ DVI 2021.gada 29.aprīļa vēstule Nr. [..]

⁶ AS 2021.gada 21.maija vēstule Nr. [..] (DVI reģistrēta ar Nr. [..])

Atbilstoši Portāla Lietošanas noteikumiem, Portāls nodrošina klientiem atgādinājumu nosūtīšanu, izmantojot tam īpaši izstrādātu atgādinājumu loģiku: 1) atgādinājumi tiek sūtīti uz klienta norādīto elektroniskā pasta adresi, mobilo tālruni (SMS veidā) 28, 14, 7, 3 un 1 dienu pirms esošās OCTA polises termiņa beigām, kā arī tekošajā dienā, kad beidzās esošā OCTA polise; 2) pirms atgādinājuma nosūtīšanas, Portāls, izmantojot apdrošināšanas sabiedrību piedāvāto integrāciju opcijas, pārbauda vai esošā OCTA polise ir vēl spēkā esoša (turpmāk "OCTA termiņa verifikācija") un vai klientam ir aktuāls OCTA atgādinājums. OCTA termiņa verifikācijai tiek izmantots algoritms, kas veic pieprasījumus apdrošināšanas sabiedrībām ar mērķi noteikt esošās OCTA polises beigu datumu un to salīdzina ar Portālā iepriekš saglabāto informāciju. Ja OCTA termiņa verifikācijas rezultātā saņemtais datums sakrīt ar Portāla iepriekš saglabāto datumu, tad klientam tiek nosūtīts kārtējais atgādinājums, bet, ja OCTA termiņa verifikācijas rezultātā saņemtais datums nesakrīt ar Portāla iepriekš saglabāto datumu, tad tiek uzskatīts, ka klientam apdrošināšana nav aktuāla un atgādinājums netiek nosūtīts. 3) Pēc klienta nākamās OCTA polises noformēšanas (atjaunošanas) Portāls vēlreiz veic OCTA termiņa verifikāciju, lai pārlicinātos, ka OCTA polises dati ir saglabāti pareizi.

AS vērsa uzmanību, ka OCTA atgādinājumu loģika regulāri tiek pilnveidota un uzlabota, lai klientiem nodrošinātu kvalitatīvu un nepārtrauktu servisu. Tāpat klientiem ir iespēja jebkurā brīdī atteikties no atgādinājumiem, nosūtot AS par to paziņojumu vai izmantojot tam īpaši paredzēto saiti.

AS paskaidroja, ka kļūdaino pieprasījumu rašanās cēlonis bija Portāla sistēmas atgādinājuma loģikas skripta (programmas koda daļa, kas izsauc pieprasījumus) nepareiza darbība, t.i. skripts vairākkārtīgi izsauca vienu un to pašu datu pieprasījumu apdrošinātāju sistēmām (integrācijām).

Kļūdaini ģenerēto informācijas pieprasījumu rezultātā apdrošinātāju sistēmām tika atkārtoti nodoti dati par transportlīdzekli (transportlīdzekļa numurs un transportlīdzekļa reģistrācijas apliecības numurs) un no apdrošinātāju sistēmām izsaukti dati par esošās OCTA polises beigu datumu.

AS informēja, ka tās rīcībā nav informācijas par datu apjomu un veidu, kādi tika apstrādāti apdrošinātāju sistēmās. AS apliecināja, ka konstatētās kļūdas ir izlabotas un atkārtoti pieprasījumi vairs nenotiek. Tāpat AS informēja, ka sūdzības no citiem datu subjektiem, saistībā ar Iesniegumā minēto IT sistēmas kļūdu nav saņemtas. Visos Datu subjekta minētajos personas datu apstrādes datumos, Datu subjekta personas datu apstrāde notikusi vienas un tās pašas IT sistēmas kļūdas dēļ, par ko liecina arī norādītais kļūdu laika intervāls.

Par atgādinājumu sūtīšanu, AS paskaidroja, ka Datu subjekta piekrišana saņemta, Datu subjektam akceptējot Portāla Lietošanas noteikumus un apstiprinot iepazīšanos ar Portāla Datu apstrādes principiem (ieliekot atbilstošus ķeksīšus OCTA polises pasūtīšanas formā). AS paskaidroja, ka Lietošanas noteikumi ir uzskatāmi par līgumu, savukārt, saskaņā ar VDAR 6.panta 1.punkta "b" apakšpunktu, līgumattiecības ir uzskatāmas par tiesisko pamatu personas datu apstrādei. Portāla Lietošanas noteikumi paredz, ka lietotājs saņems atgādinājumu par OCTA polises termiņa beigām, kā arī saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību ikvienam transportlīdzekļa īpašniekam vai tā tiesīgajam lietotājam ir obligāti jābūt apdrošinātam ar OCTA.

AS vērsa uzmanību, ka šāda pieeja atgādinājumu nosūtīšanai ir apdrošināšanas nozares standarts, ko savā darbībā izmanto apdrošināšanas nozares komersanti (apdrošināšanas sabiedrības un apdrošināšanas starpnieki). Šī pieeja ļauj būtiski samazināt ar OCTA neapdrošināto transportlīdzekļu skaitu, tajā pat laikā pasargājot visus ceļu satiksmes dalībniekus un kopumā padarot drošāku ceļu satiksmi Latvijā. Šobrīd "piekrišanas" saņemšana atgādinājumu par OCTA polises termiņa beigām nosūtīšanai no klienta/datu subjekta tiek saņemta pēc iepriekš aprakstītā principa, t.i. klientam/datu subjektam akceptējot Portāla Lietošanas noteikumus un apstiprinot iepazīšanos ar Portāla Privātuma politiku (ieliekot atbilstošus ķeksīšus OCTA polises pasūtīšanas formā). Paskaidrojuma pielikumā AS pievienojusi ekrānuzņēmumu no Portāla OCTA polises pasūtīšanas formas, kurā redzamas ķeksīšiem paredzētās vietas.

Papildus AS informēja, ka: 1) kļūdaino (atkārtoto) pieprasījumu struktūra, datu apjoms un veids bija pilnībā identisks "pareizajiem" pieprasījumiem (t.i., kļūdainie pieprasījumi pēc būtības ne ar ko neatšķīrās no "pareizajiem" pieprasījumiem – tika apstrādāti absolūti vieni un tie paši dati); AS nesaskata būtisku risku Datu subjekta tiesībām un brīvībām kļūdaino pieprasījumu

iniciēšanas rezultātā, jo tika apstrādāti vieni un tie paši dati (tikai atkārtoti); 2) sakarā ar to, ka datu pieprasījumi bija kļūdaini, visa informācija par šiem pieprasījumiem un no apdrošināšanas sabiedrībām saņemtās atbildes no Portāla tika izdzēstas; 3) AS vienmēr ir sadarbojusies ar Datu subjektu, skaidrojot radušos situāciju. Proti, salīdzinoši īsā laika posmā AS ir sniegusi 5 (piecas) atbildes uz Datu subjekta informācijas pieprasījumiem par saistītiem jautājumiem (proti, Datu subjekts ir iesniedzis datu subjekta pieprasījumu 2020.gada 26.augustā, kuru Datu subjekts atsauca ar 2020.gada 31.augusta iesniegumu, 2020.gada 4.septembrī, 2020.gada 21.oktobrī, 2020.gada 10.novembrī; un 2020.gada 17.novembrī. Vienlaikus Datu subjekts kā datu aizsardzības speciālists ir adresējis AS elektroniskā pasta vēstules, ar saviem profesionālās darbības aprakstiem un piedāvājumiem palīdzēt risināt AS personas datu apstrādes jautājumus, lai izvairītos no problēmsituācijām. Līdz ar to, AS ieskatā, būtu vērtējams, vai Datu subjekts patiesi ir rīkojies labā ticībā un ir patiesi ieinteresēts savā personas datu apstrādē vai tomēr minētie pieprasījumi ir vairāk saistīti ar viņa profesionālo darbību.

[4] Saskaņā ar VDAR 1.panta 2.punktu, VDAR mērķis ir aizsargāt fizisko personu pamattiesības un brīvības un jo īpaši to tiesības uz fiziskās personas datu aizsardzību.

VDAR 4.panta 1. un 2.apakšpunkts nosaka, ka “personas dati” ir jebkura informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisku personu (“datu subjekts”)⁷, savukārt “apstrāde” ir jebkura ar personas datiem vai personas datu kopumiem veikta darbība vai darbību kopums, ko veic ar vai bez automatizētiem līdzekļiem [...]. Pamatojoties uz minēto, fiziskas personas vārds, uzvārds, informācija par tai piederošo transportlīdzekli un cita informācija pēc kuras persona ir identificējama, ir uzskatāma par personas datiem, savukārt jebkuras ar šiem datiem veiktās darbības ir personas datu apstrāde VDAR 4.panta 2.apakšpunkta izpratnē.

Saskaņā ar VDAR 4.panta 7.apakšpunktu par personas datu apstrādes atbilstību VDAR ir atbildīgs pārzinis – fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus [...]. Konkrētajā gadījumā pārzinis Portālā veiktajai Datu subjekta personas datu apstrādei ir AS.

Lai pārziņa veikto datu apstrādi atzītu par likumīgu, pārzinim apstrādājot personas datus, ir jāpiemēro vismaz viens no VDAR 6.panta pirmajā punktā minētajiem pamatojumiem – datu subjekta piekrišana, līguma izpilde, juridisks pienākums, sabiedrības intereses, vitālo interešu aizsardzība un leģitīmo interešu ievērošana. Papildus tiesiskā pamata nodrošināšanai pārzinim ir jāievēro arī VDAR 5.pants, saskaņā ar kuru personas dati ir jāapstrādā likumīgā un pārredzamā veidā, nodrošinot godprātību pret tām personām, kuru personas dati tiek apstrādāti (likumība, godprātība un pārredzamība), datu apstrādi jāveic tikai tam nepieciešamajā apjomā (datu minimizēšana) un tādā veidā, lai tiktu nodrošināta atbilstoša personas datu drošība, tostarp aizsardzība pret neatļautu vai nelikumīgu apstrādi un pret nejaušu nozaudēšanu, iznīcināšanu vai sabojāšanu, izmantojot atbilstošus tehniskos vai organizatoriskos pasākumus (integritāte un konfidencialitāte). Atbilstoši VDAR 39.apsvērumā skaidrotajam, jebkurai personas datu apstrādei vajadzētu būt likumīgai un godprātīgai. Fiziskām personām vajadzētu būt pārredzamam tam, ka viņu personas datus vāc, izmanto, aplūko vai citādi apstrādā, un tam, kādā apjomā personas dati tiek vai tiks apstrādāti. Turklāt ievērojot VDAR 5.panta 2.punktā noteikto pārskatatbildības principu, tieši pārzinim ir pienākums nodrošināt tādu personas datu apstrādes procesu, kas ļauj pierādīt, ka pārziņa veiktā personas datu apstrāde ir atbilstoša datu aizsardzības normatīvā regulējuma prasībām.

VDAR 24.panta 1. un 2.punkts nosaka, ka ņemot vērā apstrādes raksturu, apmēru, kontekstu un nolūkus, kā arī dažādas iespējamības un nopietnības pakāpes riskus attiecībā uz fizisku personu tiesībām un brīvībām, pārzinis īsteno atbilstošus tehniskos un organizatoriskos pasākumus, lai nodrošinātu un spētu uzskatāmi pierādīt, ka apstrāde notiek saskaņā ar VDAR. Ja nepieciešams, minētos pasākumus pārskata un atjaunina. Ja tas ir samērīgi attiecībā uz apstrādes darbībām, 1.punktā minētajos pasākumos ietver to, ka pārzinis īsteno atbilstīgu politiku attiecībā uz datu aizsardzību.

⁷ identificējama fiziska persona ir tāda, kuru var tieši vai netieši identificēt, jo īpaši atsaucoties uz identifikatoru, piemēram, minētās personas vārdu, uzvārdu, identifikācijas numuru, atrašanās vietas datiem, tiešsaistes identifikatoru vai vienu vai vairākiem minētajai fiziskajai personai raksturīgiem fiziskās, fizioloģiskās, ģenētiskās, garīgās, ekonomiskās, kultūras vai sociālās identitātes faktoriem.

Tādējādi pārzinim ir pienākums nodrošināt tādus tehniskos un organizatoriskos pasākumus, lai datu apstrāde būtu droša un atbilstoša VDAR prasībām. No šiem nosacījumiem izriet, ka likumdevējs ir noteicis mērķi, kas būtu sasniedzams, bet līdzekļus, kā to sasniegt, jāizvēlas pašam pārzinim, proti, pārziņa kompetencē ietilpst tas, kā tieši tiks nodrošināta personas datu apstrādes atbilstība VDAR prasībām.

[5] Izvērtējot AS sniegtos paskaidrojumus kopsakarā ar normatīvajos aktos noteikto, DVI ir nonākusi pie turpmāk norādītajiem secinājumiem.

DVI secina, ka Iesniegumā minētajos datumos Datu subjekta personas datu apstrāde notika Portāla sistēmas kļūdas dēļ, proti, tika kļūdaini ģenerēti informācijas pieprasījumi, kā rezultātā apdrošināšanas sabiedrībām atkārtoti tika nodoti dati par Datu subjekta transportlīdzekli (transportlīdzekļa numurs un reģistrācijas apliecības numurs). DVI norāda, ka saskaņā ar VDAR noteikumiem, tieši pārzinis ir atbildīgs par personas datu apstrādes atbilstību VDAR, tostarp par personas datu apstrādes prasībām atbilstošas Portāla IT sistēmas izstrādi. Tāpat VDAR prasību izpildi pierāda pārziņa ieviestie tehniskie un organizatoriskie pasākumi. Pārzinim arī būtu jāveic visas darbības, tai skaitā IT sistēmas ievainojamības un programmatūras darbības regulāras pārbaudes, lai laicīgi pamanītu un novērstu iespējamās programmatūras kļūdas. Tas, ka Portāla sistēmas kļūdas dēļ Datu subjekta personas datu apstrāde notikusi pat 12 reizes (divu gadu periodā) nepārprotami liecina, ka AS nebija ieviesusi un nodrošinājusi VDAR 24.pantam un 32.panta 1.punktam atbilstošas tehniskās un organizatoriskās prasības, lai laicīgi pamanītu un novērstu programmatūras kļūdas.

Attiecībā uz AS norādīto, ka AS nesaskata būtisku risku Datu subjekta tiesībām un brīvībām, jo kļūdaino pieprasījumu iniciēšanas rezultātā tika apstrādāti vieni un tie paši dati (tikai atkārtoti), DVI norāda, ka prettiesiskas datu apstrādes un datu subjekta pamattiesību aizskārums konstatēšanai faktiskā kaitējuma pastāvēšana nav nepieciešama. Atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas praksē⁸ nostiprinātajai atziņai, nav izšķirošas nozīmes tam, vai veiktā datu apstrāde ir radījusi jebkādas negatīvas sekas (*reālu* tiesību aizskārums), lai to atzītu par iejaukšanos pamattiesībās. Līdz ar to apstākļi, vai ir konstatētas konkrētas kādas atsevišķam tiesību subjektam radītas negatīvās sekas, nemaina pamattiesību aizskārums faktus.

Attiecībā uz Datu subjekta "piekrišanas" saņemšanu, DVI secina, ka AS ir sniegusi pretrunīgu informāciju, proti, AS norādīja, ka ir saņēmusi Datu subjekta piekrišanu atgādinājumu par OCTA polises termiņa beigām nosūtīšanai (Datu subjektam ieliekot ķeksīti attiecīgajā laukā), taču no DVI rīcībā esošās informācijas (ekrānu uzņēmuma no Portāla) izriet, ka šāds ķeksītis jau bija ielikts automātiski. Uz minēto, cita starpā norāda arī AS vēstulē⁹ Datu subjektam norādītais, ka AS tuvākajā laikā nodrošinās tehniskās izmaiņas, lai ķeksītis ar izvēles rūtiņu, kurā norādīts "Atgādināt savlaicīgi par OCTA termiņa beigām" tiktu izņemts.

DVI norāda, ka saskaņā ar VDAR 4.panta 11.punktu datu subjekta piekrišana ir jebkura brīvi sniegta, konkrēta, apzināta un viennozīmīga norāde uz datu subjekta vēlmēm, ar kuru viņš paziņojuma vai skaidri apstiprinošas darbības veidā sniedz piekrišanu savu personas datu apstrādei.

VDAR 7.panta 1. un 2. punktā noteikts, ka, ja apstrāde pamatojas uz piekrišanu, pārzinim ir jāspēj uzskatāmi parādīt, ka datu subjekts ir piekritis savu personas datu apstrādei. Ja datu subjekta piekrišanu dod saistībā ar rakstisku deklarāciju, kas attiecas arī uz citiem jautājumiem, lūgumu dot piekrišanu norāda tā, lai to varētu skaidri atšķirt no citiem jautājumiem, saprotamā un viegli pieejamā veidā, izmantojot skaidru un vienkāršu valodu. Jebkura šādas deklarācijas daļa, kura ir VDAR pārkāpums, nav saistoša.

VDAR 32.apsvērumā skaidrots, ka piekrišana būtu jādod ar skaidri apstiprinošu darbību, kas nozīmē brīvi sniegtu, konkrētu, apzinātu un viennozīmīgu norādi par datu subjekta piekrišanu ar viņu saistīto personas datu apstrādei, piemēram, ar rakstisku, tostarp elektronisku, vai mutisku paziņojumu. Tas varētu ietvert laukuma atzīmēšanu ar ķeksīti interneta tīmekļa vietnē, informācijas sabiedrības pakalpojumu tehnisko iestatījumu izvēli vai citu paziņojumu vai rīcību, kas šajā gadījumā skaidri norāda, ka datu subjekts piekrīt piedāvātajai savu personas datu

⁸ piemēram, Österreichischer Rundfunk u.c., C-465/00, C-138/01 un C-139/01, [EU:C:2003:294](#)

⁹ Datu subjektam adresētās AS vēstules Nr. [...] un Nr. [...]

apstrādei. Klusēšana, iepriekš atzīmēti laukumi vai atturēšanās no darbības tādējādi nebūtu jāuzskata par piekrišanu.

Tādējādi par brīvi sniegtu, konkrētu un apzinātu piekrišanu nav atzīstama tāda piekrišana, kas tiek dota, izmantojot iepriekš ar ķeksīti atzīmētu izvēles rūtiņu, no kuras personai, ja viņa nevēlas dot savu piekrišanu, ķeksītis ir jāizņem.

DVI secina, ka šobrīd AS ir veikusi tehniskās izmaiņas sistēmā un Portāla lietotājiem, pārējot uz otro posmu „Pasūtījuma noformēšana“ vairs netiek piedāvāts izvēlnes lauks ar automātiski ieliktu ķeksīti. Tāpat DVI secina, ka Portāla lietotājiem vairs netiek atsevišķi piedāvāts izvēlnes lauks “Atgādināt savlaicīgi par OCTA termiņa beigām”, tā vietā, sadaļā „Apmaksa“ tiek piedāvāts iepazīties un apstiprināt AS Privātuma politiku un Lietošanas noteikumus (obligāti nosacījumi, lai varētu turpināt OCTA pasūtījuma noformēšanu), kuru 10.5.apakšpunktā noteikts, ka saņemot AS pakalpojumus un nododot Portāla rīcībā savu elektroniskā pasta adresi, pasta adresi un/vai tālruņa numuru, Portāla lietotājs ir informēts, ka tas vienu gadu pēc esošās OCTA polises termiņa beigām saņems atgādinājumus par OCTA polišu darbības termiņiem [..].

Tādējādi DVI secina, ka Portāla lietotājam vairs netiek piedāvāta izvēles iespēja piekrist/nepiekrist papildus pakalpojuma (atgādinājuma par OCTA polises termiņa beigām) saņemšanai, jo atzīmējot abus izvēlnes laukus, Portāla lietotājam jādod sava piekrišana personas datu apstrādei uz visām apstrādes darbībām, ko veic AS, tostarp atgādinājumu saņemšanai.

Attiecībā uz AS norādīto, ka Lietošanas noteikumi ir uzskatāmi par līgumu, bet līgumattiecības saskaņā ar VDAR 6.panta 1.punkta “b” apakšpunktu ir uzskatāmas par tiesisko pamatu personas datu apstrādei, DVI norāda, ka gadījumos, kad pārzinis vēlas apstrādāt personas datus, kas faktiski ir nepieciešami līguma izpildei, tad piekrišana nebūs uzskatāma par atbilstošu likumīgo pamatu. Savukārt, ja pārzinis plāno apstrādāt personas datus, kas nav nepieciešami līguma izpildei, tad pārzinim ir jāsaņem datu subjekta piekrišana. Turklāt termins “nepieciešams līguma izpildei” ir interpretējams šauri, proti, jābūt tiešai un objektīvai saiknei starp datu apstrādi un līgumsaistību izpildes mērķi.

Konkrētajā gadījumā AS nav nošķīrusi līguma noslēgšanai/izpildei nepieciešamo personas datu apstrādi no papildus pakalpojumu saņemšanai nepieciešamās personas datu apstrādes. Proti, Lietošanas noteikumus no papildus pakalpojuma - atgādinājumu par OCTA polises termiņa beigām saņemšanas. Atgādinājuma nosūtīšana šajā gadījumā nevar būt neatņemamā līguma sastāvdaļa, jo līguma priekšmets ir OCTA polises noslēgšana konkrētajam laika periodam un konkrētajam transportlīdzeklim. Līguma priekšmets nav saistīts ar atgādinājuma nosūtīšanu. Šis ir papildu pakalpojums, ko uzņēmums var piedāvāt klientam un klientam ir jābūt tiesībām izvēlēties, vai pieņemt to, vai atteikties no tā. Līdz ar to, personas datu apstrādi, kas saistīta ar atgādinājumu nosūtīšanu (izvēles pakalpojumu), AS nevar balstīt uz līgumattiecībām (iekļaujot Lietošanas noteikumus), jo atgādinājumu nosūtīšana ir atsevišķa personas datu apstrāde, kam nepieciešama atsevišķa datu subjekta piekrišana.

Šādai piekrišanai ir jābūt atbilstošai VDAR 7.panta nosacījumiem. VDAR paredz, ka gadījumos, kad datu subjektam nav reālas izvēles, proti, ka piekrišana ir piespiedu vai tās nesniegšanas rezultātā var iestāties nelabvēlīgas sekas, piekrišana nebūs spēkā esoša. Ja piekrišana tiek iekļauta kā neapspriežama nosacījumu daļa, tā nav uzskatāma par brīvi sniegtu. Ņemot vērā, ka Portāla lietotājam netiek piedāvāta iespēja atsevišķi izvēlēties piekrist/nepiekrist atgādinājumu saņemšanai un apstiprinot Lietošanas noteikumus/Privātuma politiku viņam jādod piekrišana vairākiem personas datu apstrādes mērķiem, tad šādu piekrišanu nevar uzskatīt par atbilstošu VDAR prasībām.

Ievērojot minēto, DVI secina, ka attiecībā uz atgādinājumu par OCTA polises termiņa beigām nosūtīšanu, AS nenodrošina VDAR prasībām atbilstošas datu subjekta piekrišanas saņemšanu, tādējādi veicot prettiesisku personas datu apstrādi.

[6] Savukārt attiecībā uz apdrošinātāju sistēmās veikto Datu subjekta personas datu apstrādi, DVI secina, ka apdrošināšanas sabiedrības darbojas kā atsevišķi pārzini, veicot atsevišķu personas datu apstrādi, kas neattiecas uz AS (izņemot datus, ko apdrošināšanas sabiedrības integrācija atgriež Portālam - OCTA cenu, datus par transportlīdzekli un OCTA polises beigu datumu), līdz ar to, apdrošināšanas sabiedrību veiktā personas datu apstrāde netiks vērtēta šīs lietas ietvaros.

Ņemot vērā minēto, DVI norāda, ka uzsāktā pārbaude ir pabeigta, konstatējot, ka attiecībā

uz atgādinājumu par OCTA polises termiņa beigām nosūtīšanu, AS nenodrošina VDAR 7.pantā minēto nosacījumu piekrišanai izpildi, kā arī Iesniegumā minētajā gadījumā nav nodrošinājusi VDAR 24.pantam un 32.panta 1.punktam atbilstošus tehniskos un organizatoriskos pasākumus, kā arī nav izpildījusi VDAR 32.panta 2.punktā noteiktās prasības.

Vērtējot konstatētā pārkāpuma smagumu DVI ņem vērā, ka AS ir izlabojusi kļūdas Portāla IT sistēmā un ir veikusi nepieciešamās darbības, lai novērstu to atkārtošanos (atkārtotu pieprasījumu nosūtīšanu). Tāpat DVI ņem vērā, ka AS ir veikusi tehniskās izmaiņas, lai OCTA polises iegādes procesā klientiem netiktu piedāvāts lauks ar automātiski ieliktu ķeksīti, kā arī AS sadarbību ar DVI.

DVI informē, ka DVI savā darbībā īsteno principu "Konsultē vispirms"¹⁰, kas paredz, ka DVI darbībai primāri ir preventīva, nevis sodīšanas funkcija, līdz ar to, tās primārie uzdevumi ir efektīva fizisko personu datu aizsardzība (norādījumu par pārziņa veiktajā personas datu apstrādē konstatētajām nepilnībām un ierosinājumu sniegšana to novēršanai) un nelikumīgas personas datu apstrādes gadījumā nepieciešamo darbību veikšana ar mērķi pēc iespējas ātrāk pārtraukt to, tādā veidā mazinot datu subjektam radīto kaitējumu.

VDAR paredz DVI vairākas korektīvās pilnvaras. VDAR 58.panta 2.punkta "d" apakšpunkts paredz DVI pilnvaras izdot rīkojumu pārzinim vai apstrādātājam saskaņot apstrādes darbības ar VDAR noteikumiem, vajadzības gadījumā – konkrētā veidā un konkrētā laikposmā.

Ievērojot šajā lēmumā konstatētos apstākļus, DVI, pamatojoties uz VDAR 58.panta 2.punkta "d" apakšpunktu, FPDAL 23.pantu, **uzdod AS līdz 2021.gada 20.oktobrim:**

1) veikt nepieciešamās tehniskās izmaiņas Portālā, kā arī grozījumus Lietošanas noteikumos un Privātuma politikā, lai turpmāk attiecībā uz atgādinājumu par OCTA polises termiņa beigām nosūtīšanu, datu subjektiem tiktu nodrošināta VDAR prasībām atbilstošas piekrišanas saņemšana;

2) pārskatīt IT sistēmu un infrastruktūras tehniskās un organizatoriskās prasības, ieviešot regulāru IT sistēmu pārbaudes procedūru.

Pamatojoties uz VDAR 58.panta 1.punkta "e" apakšpunktu un FPDAL 5.panta pirmās daļas 3.punktu, paziņot DVI rakstiski par iepriekš minētā pienākuma izpildi līdz **2021.gada 27.oktobrim** (pēdējā diena atbildes iesniegšanai pastā vai nosūtīšanai ar drošu elektronisko parakstu), iesniedzot DVI informāciju par AS veiktajiem pasākumiem.

Saskaņā ar FPDAL 24.panta otro daļu, APL 76.panta pirmo un otro daļu, 79.panta pirmo daļu, 188.panta otro daļu un 189.panta pirmo daļu un Tieslietu padomes 2021.gada 26.marta lēmumu Nr.25 "Par tiesām, to darbības teritorijām un atrašanās vietām" šo lēmumu var pārsūdzēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas Administratīvās rajona tiesas attiecīgajā tiesu namā pēc AS juridiskās adreses atrašanās vietas.

Direktore

J.Macuka

[..]

IZRAKSTS PAREIZS

¹⁰ DVI 2017.gada 15.jūnijā parakstfija sadarbības memorandu par "Konsultē vispirms" principa iedzīvināšanu, veicinot valsts pārvaldes iestāžu uz klientu orientētu darbību